

BELOKRANJEC

Izhaja 1. in 15. vsakega mesca. — Naročnina za celo leto znaša K 1.50.

Glasiło belokranjskih kmetov.

Geslo: Na delo za staro pravdo.

Vse pošiljatve prosimo na naslov „Belokranjec“ Gradac, Bela Krajina.

I. letnik.

Ljubljana, dne 1. vinotoka 1908.

Štev. 14.

Jugoslovanski jubilej.

L. 1848.

reši hrvatski ban Jelačić s svojo vojsko — ki so jo vabili madžarski revolucijonarji na svojo stran — **Dunaj in Avstrijo.**

L. 1908.

imamo **Slovenci svoj 20. september v Ljubljani,** to je od c. kr. avstrijskih vojakov sta bila **ustreljena odzadaj**

Lunder Rudolf,

in

Adamič Ivan,

22 let star, strojnik v „Narodni tiskarni“

15 let star, dijak IV. gimn. razreda.

Težko ranjenih je bilo osem ljudi — vsi odzadaj.

Hrvatje imajo
bana Ravha.

Avstroogrski Srbi imajo
veleizdajsko afero.

Mila mati Avstrija!

Hvala za dokaz, da nas smatraš **za celoto.**

Ne prisegamo, da bomo tebe sovražili, temveč prisegamo, da bomo ljubili **le sebe.**

Ne prisegamo, da bomo proti tebi, temveč prisegamo, da bomo edino **le zase,** po geslu tvojega vladarja, ki ima v svojem naslovu tudi naziv „kralj ilirski“:

Viribus unitis t. j. z združenimi močmi!

Ali ste že poslali naročnino
K 1-50 za celo leto
na naslov

Belokranjec, Gradac

Bela Krajina?

Pošljite takoj, če še niste. To malenkost lahko utrpi vsak. Priporočajte naš list tudi svojim znancem.

Jubilejne slavnosti naj odpadejo!

Tako zahteva globoko žalostno ljudstvo. Letos ne moremo biti več veseli. Spomin na prežalostne dogodke zadnjih dni se je pregloboko začrtal v ljudsko dušo, da bi se moglo z veselim srcem slaviti sicer lepo slavlje. Naj se radujejo raje oni, ki so se preobjedli ob polni državni mizi! Mi Slovenci pa smo bili vedno teptani in psovani. Premišljeno so nas po nedolžnem preganjali, tolkli, po jecah vlačili, streljali kakor zajce, sedaj pa naj delamo jubilejske slavnosti! Vse lepo, nimamo nič zoper vzvišeno osebo vladarjevo, a letos, po teh dogodkih in ob teh nastopih c. kr. oblasti ne smemo in — **nočemo!**
„Naš List“ 26./X. 08.

Slovenci in Slovenke!

Žrtvam 20. septembra l. 1908, tako nedolžno usmrčenim in ranjenim, se slovenski narod najlepši oddolži s tem, da prispeva v prvi vrsti za oskrbo ponesrečencev, od katerih bo marsikateri pohabljen ali vsaj zelo oslabljen zapustil bolnico, potem pa za njihove rodbine, ki so podpore potrebne.

Združeni narodni odbor

se zatorej obrača do vseh Slovencev in Slovenk, da se odzovejo temu rodoljubnemu pozivu in vsak po svoji moči v ta namen prispevajo, prav posebno pa naši denarni zavodi, občine, korporacije itd.

Kot neizbrisno znamenje naše ljubezni do onih dveh, ki sta padla 20. septembra 1908 kot svedoka smrtnega sovraštva, ki ga do nas goji naš narodni nasprotnik, ob enem kot opomin k skupnemu delu za prava našega rodu in jezika, pa je tudi potrebno, da jima postavimo

spomenik

dostojen stvari, za katero sta padla. Slovenci in Slovenke! Nabirajte in prispevajte, da na ta način ovekovečimo spomin na

naša narodna mučenika!

Združeni narodni odbor.

Prispevke, o katerih se bo polagal javen račun, sprejema za združeni narodni odbor g. dr. Alojzij Kokalj, odvetnik v Ljubljani, sprejema jih pa tudi upravništvo našega časopisa, da jih odda imenovanemu odboru.

Zbirka v Gradcu

za spomenik narodnih žrtev Rudolfa Lundra in Ivana Adamiča:

Mazelle Julij 10 K; Mavrič Vinko 5 K; Šimenc, potnik zavar. „Dunav“ 1 K; Perko, potnik zavar. „Dunav“ 1 K; Mauser Al. 1 K; Murn Daniel ml. 2 K; Penca Anton 1 K; Romé Josip, župnik, 6 K; Strugar N. 1 K; Potočnik Ignac 1 K; Novak Matija 1 K; Jakša Anton 1 K; Šober Franjo 1 K; Doltar Ivan 1 K; Jekovec Ciril 1 K; Piletič Franjo 2 K; Kambič Miko iz Krasinca 1 K; Rožman Jure iz Boršta 1 K; Megušar Rihard iz Podzemelja 1 K; Gosler Avgust iz Podzemelja 1 K; Pezdirc Miko iz Krasinca 1 K; Klepec Miko iz Krasinca 1 K; Plut Jakob iz Kloštra 1 K; Klepec Jure iz Krasinca 1 K; Stipanič Jakob iz Gradca 1 K; Butala Janez iz Gradca 1 K; Zupanič Miko iz Krasinca 1 K; Stipanič Janez iz Gradca 60 v; Ivec Anton iz Gradca 40 v; Skala Martin iz Podzemelja 1 K; Brné Jakob iz Metlike 1 K;

Kambič Ana iz Krasinca 1 K; Milauc Martin iz Krasinca 1 K; Stipanič Matija 1 K; skupaj 53 kron.

Krvavi dogodki v Ljubljani dne 20. septembra t. l.

Zakaj so se začeli nemiri v Ljubljani?

Ljubljanske nemire so povzročili dogodki v Ptuj. V nedeljo, dne 13. septembra je sklicala „Družba sv. Cirila in Metoda“ svojo redno letno skupščino v štajersko mestece Ptuj. Kaj je ta družba? Vkljub lepim besedam in pravičnim paragrafom Slovani, zlasti pa Slovenci v Avstriji trpimo, odkar ista obstoji. Do revolucije l. 1848., ko se narodnostno nismo še zavedali, smo trpeli socialno, to je: ves slovenski kmečki narod je tlačanil tujemu privandranemu Nemcu-grofu. Po letu 1848. trpimo pa tudi narodnostno, t. j. XIX. članek osnovnih državnih zakonov sicer proglašča za vse avstrijske narode enake pravice. Toda te „enake“ pravice mi Slovenci dobimo le, kolikor imamo moči, da si jih sami vzamemo, izvojujemo. Tako naprimer cel slovenski narod v Avstriji, to je 1 in pol milijona ljudi nima niti ene srednje šole, 120.000 koroških Slovencev nima niti ene ljudske šole. Ker imamo le to, kar sami dosežemo, so ustanovili Slovenci tudi svojo šolsko družbo zato, da z lastnim denarjem postavljamo slovenske šole, kjer nam avstrijska vlada ne postavi teh z našimi davki. Ta družba je zborovala v Ptuj. A kaj se je tu zgodilo? Iz vseh južnoštajerskih mest so se zbrali nemškutarji in Slovence do krvi pretepli, polivali z kopirnim črnilom, popljuvali, in enemu oropali celo nekaj sto kron. Pa mislite, da se je kdo pobrigal za varnost slovenskih državljanov? Nemški policaji so mirno gledali, ko se je pretevalo Slovence, ali pa še podpihovali, le dajte jih. Ko so zahtevali Slovenci od uradov orožnikov in vojaštva v pomoč, se jim je odgovorilo,

Podlistek.

Slovenci, ne dajmo zemlje iz rok!

(Konec.)

Sosed Nande Klepec: „No, seve, gospod nadučitelj, taka služba!! Toda taki davki, kolikor moramo mi plačevati! To se daje v hranilnico . . .!“

Nadučitelj: „Motite se, Klepec, na to ne plačate nič davkov! Plače so učiteljem zvišali brez zvišanja doklad. Toda to je nazadnje vseeno. Če bi tudi bile doklade, bi znašalo komaj eno krono, kar bi plačali Vi za zvišano doklado. Hočem reči samo to. V hranilnico dajem, ker štedim. So tu okrog in v mestu nadučitelji, ki imajo dolgove. Ne zapijem na vinu toliko kot drugi. Privoščim si ga, toda nikoli toliko, da bi si vino mene privoščilo. Ne kadim: — to je nepotreben luksuz, metanje denarja v zrak, kvari si zdravje tisti, ki kadi, in cela njegova okolica, to je prokletstvo za človeštvo, hujše kot je opij in loterija! Dalje ne kvartam. To

je drugi demon, ki uničuje nas na deželi. Koliko nesrečnih družin na kmetih ima na vesti le kvartanje, kajenje, pijančevanje in loterija! Kajenja se navadno tako ne računni, toda to je mnogo hujši satan kot pijančevanje, ker kdor kadi, ima poželjenje po pitju, in marsikdo kadi samo zato, da bi mogel zopet piti, tako da gresta obadva greha neločljivo skupaj. Jaz bi tudi lahko več pil; vsaj se mi včasih poljubi, da bi se napil; lahko bi kvartal — vsaj imam denar v hranilnici; lahko bi tudi kadil, zdrav sem, denar imam in znam tudi. A glejte, nič tega ne delam, premagam se! In kako sem srečen, kadar si lahko rečem: ničesar nisi porabil za nepotrebne stvari! — —“

Nande Klepec: „Veste, gospod nadučitelj, prav imate. Lahko bi bilo drugače. Vsaj se rad spominjam, kako ste nam razlagali pri zgodovini; — ampak to življenje doma — in pa ko vem, da sem jaz tisti tretji, o katerem ste govorili, ker sem jaz prodal letos te tri orale — vse skupaj me jezi, in ni je pomoči . . .!“

Žunič: „Nande, vidiš, danes smo tu na razgovoru, kot doma. Poglej, prodaš svet, kdo ga kupi? Mi ga ne moremo, ker se ne moremo pretrgati. Gotovo to kupi Nemeč, Schwarz, ki je hotel še tole gostilno in Jakovčičevo bajto. Toda veruj mi, če bi ti le hotel — bi šlo; toda ne kvartaj! Če ne boš kvartal, se ne opijaniš, pa bo dobro! A koliko denarja je že izvlekel iz tebe tisti kramar iz mesta! Pusti mu ga, ne igraj več, nazaj ne dobiš več, kar ima!“

Nande Klepec: „Prosim vas ljudje, toda povejte mi, kaj naj počnem,“ reče s tresočim glasom, „kako naj si preračunim, kaj smem izpiti, izkaditi, snesti, da bi se rešil! Ta misel mi je res všeč, in hočem delati. Bog mi je za pričo, da se bom trudil, kot tamle Žunič. Od danes zanaprej se ne dotaknem več kvart, in ti, France, le pazi se me, če me prideš zopet pregovarjat, ko pride nadme kramar Brikner, naj grem kvartat!“

Nadučitelj: „Klepec, res mi delate veliko veselje! Nič se ne bojte, da bi to ne šlo! Samo hoteti se mora. Mi Vam bomo pa pomagali. In hočete vedeti, kako dela, kdor

da tega ne dobe, ker se še ni pripetil noben resnejši slučaj, t. j.: vlada je stem povedala, saj še niso nobenega Slovenca ubili, torej vam pomoči ni treba. — Nemci so napadli Slovenke ravnotako, kot Slovence.

Da Slovincem to ni bilo prav, je čisto naravno. Zato je sklicalo „Slovensko društvo“ v Ljubljani na petek, dne 18. septembra

protestni shod radi ptujskih dogodkov v „Mestnem domu“. Nemško predrznost v Ptujju bomo razumeli tem bolj, če pomislimo, da vsi južnoštajerski Nemci živijo kot trgovci izključno od Slovencev. Shoda v ljubljanskem „Mestnem domu“ se je udeležilo do 10.000 ljudi. Govorniki so pozivali Slovence, naj odgovore Nemcem v onem jeziku, ki ga bodo ti najbolj razumeli, z gospodarskim bojem, to je, vse naj se kupuje le pri domačinih, Nemcev, ki naš tako zaničujejo, pa nikar ne nadlegujemo z svojim denarjem. Govornik dr. Oražen je dejal:

„Slovenec in Slovenka! Kupujmo le pri Slovencih in Slovenkah! Pospnemajmo Čeha, ki so na narodno-gospodarskem polju ubili nasprotnika. Kadar se to zgodi, bodo tudi na cesarskem Dunaju dobili pred nami rešpekt in spoznali bodo, da bo Avstrija slovanska, ali pa je ne bo!“

Gospa dr. Tavčarjeva je govorila v imenu Slovenk.

Vsi govorniki so pa pozivljali ljudi, da naj Nemcem ne odgovarjajo z demonstracijami, temveč le z gospodarskim bojem.

Po shodu so se začele vkljub tem svarilom

demonstracije.

Ljudje so bili že zaradi Ptujja razburjeni, ko so pa šli mimo trgovine Nagy, gredeč s shoda, prileti na nje steklenica črnila. V Ljubljani je v primeri s Slovenci Nemcev le peščica, celo malo jih je pa na Kranjskem. Od 100 Kranjcev je 95 Slovencev in 5

Nemcev. — Tako izzivanje od Nemcev v Ljubljani je naravnost nepremišljena predrznost. Čisto naravno je, da je množico to izzivanje razjezilo. Ljudje so začeli pobijati šipe; zlasti pred nemško kavarno „kazino“ se je ljudi prijelo tako razburjenje, da ves odpor policije ni nič zalegel, v kazini so bila pobita vsa okna. Tudi tu so Nemci izzivali; prihajali so namreč z ironičnimi posmehi na ustih pred poslopje.

Razven pri kazini so pobili šipe še po drugih nemških zavodih.

Okrog polu 11. ure zvečer so prišli preganjat demonstrante vojaki nemškega polka „Belgijci“, ki so s svojim surovim nastopanjem ljudi še bolj razburili.

V soboto

je bilo čez dan dosti mirno. Šele na večer so se začele zbirati večje množice ljudi. Ljudstvo se je razburilo, ker je od vseh strani začelo prihajati vojaštvo, ko že ni bilo več pravega vzroka. Ko se je naredila tema, so bili vojaki vedno hujši, tolkli in suvali so s puškami brez ozira na levo in desno. Zlasti velik strah je povzročila četa dragoncev, ki se je zaletela s sabljami na gručo sicer mirnih ljudi pri Frančiškanih.

V nedeljo je tekla kri.

Izgredi so se ponovili tudi na ta dan. Razumljivo je, da je bilo ljudstvo radi nastopanja vojaštva vedno bolj razdraženo, zato bi bila naloga uradov vplivati pomirjevalno na ljudi. Ali vzeli so varnostno vodstvo svetniku Vračkotu in poverila isto hudemu Nemcu dr. Matiasu. Vojaki, Nemci so bili ta dan že kar besni, ter udirali v privatne prostore in zganjali ljudi ven; celo v frančiškansko cerkev so udri s puškami za ljudmi.

Zvečer ob 9. uri se zapodi nek mlad poročnik Mayer, ki je vodil sedem mož v Prešernovih ulicah, brez povelja za skupino demonstrantov čez franč. most v Šolski drevored. Ljudje so vsi bežali, toda, vkljub dr. Matiasovi prepovedi zapove Mayer stre-

ljati in v krvi se je valjalo 10 ljudi: 2 mrtva in 8 težko ranjenih.

Ustreljeni Lunder je šel s svojo nevesto s slavnosti tiskarskega društva ter še napravil ovinek, da bi bil prišel nemoteno domov. Zadet je bil od zadaj v pljuča in bil takoj mrtev. Tudi dijak Adamič je po nesreči prišel zraven, vračal se je s prehoda domov. Krogla mu je prestrelila prsa in šla skozi pljuča. Ko so ga umirajočega prenesli na stražnico, je dejal stražniku, ki mu je tiščal z roko rano: „Umiram, a ne povejte tega moji mami, ker sicer bi tudi ona umrla“.

Kako besni so bili vojaki, je videti iz tega, da so hoteli streljati v magistratno vežo in podili bežeče z nasajenimi bajoneti v 2. nadstropje. Šele župan Hribar jih je zavrnil.

Če bi bilo ljudstvo po teh dogodkih oboroženo, bi bila gotovo izbruhnila vstaja.

Težko ranjeni so bili sledeči:

Adamič Anton, bratranec ubitega Ivana, je bil zaboden od zadaj z bajonetom;

Josip Simončič, 17letni kleparski pomočnik, doma iz Novega Mesta št. 8., ima od strela raztrgano vse meso na levi nogi;

Albina Traven, komptuaristinja, je zabodena z bajonetom v meča;

Božidar Borštnik, 18 let star, osmošolec iz Hinj pri Žužemberku, ima prestreljeni obe nogi pod kolenom; ranjen je najhujše; ne more se še reči, če ozdravi in če bo mogel hoditi.

Miha Golavšek, 20 let star, kovaški pomočnik, je bil zadet od zadaj v levo ramo in ima prebite vse žile.

Albin Tomšič, 16 let star, kovaški pomočnik iz Zagorja pri Št. Petru, ima prestreljena skozi in skozi prsa in ranjena pljuča.

Pavel Štrukelj, 31 let star, delavec, je bil ustreljen v desno nogo nad kolenom in ima prebite vse žile.

Martin Štrukelj, 41 let star, delavec, je ranjen od zadaj z bajonetom.

varčuje? Glejte: mi si izračunimo, koliko si primeroma moremo zaslužiti za leto. To se ve, da se računa čim manj, po slabi letini. Potem si spišemo vse izdatke: davke, obresti, prevžitek, obleko in obuvalo. Kar se rabi za življenje, moramo dobiti iz gospodarstva, zato moramo tam odračunati te stroške od dohodkov. Zaračunamo vsako malenkost, in tako dobimo, koliko imamo dohodkov in koliko izdatkov. Če so izdatki veliki, potem je slabo! Potem jih moramo pri eni stvari zmanjšati tako, da so mnogo manjši, kot dohodki. Vsaj ena desetina dohodkov naj bi ostala čista. Potem si porečem: od tega smem porabiti za gostilno in mesto 160 kron, nekdo mogoče le 100, drugi 20 itd., in potem se ravnam. V mestu porabim vselej 2 kroni. V mesto torej ne smem večkrat kot 10krat, ali pa ne smem nič porabiti. Kdor porabi 4 krone, se mora ravnati po tem! — Tako se račun!

Ko je žetev pri kraju, glej: letina je je bila boljša, za ječmen sem dobil 120 kron več, za sladkorno peso 260 K, za hmelj 40 K manj, kot sem računal, tako, da mi je pre-

ostalo 340 K. 300 K odnesem takoj v „Kmetško hranilnico in posojilnico“, za 40 K pa kupim za zimo drva ali pa spomladi novo vrsto pšenice s Českega, ki ima v enem klasu po 10 zrn več, kot navadna. In v tem je cela umetnost varčevanja. Zračunam si vse in za nič na svetu ne izdam več, kot sem prejel. Ne izposojam si, temveč varčujem, da plačam potrebne stvari s prihranki brez posojila. Posojilo je kot železna vez. Duši te in duši neprenehoma...!“

„Torej, lahko noč, jaz grem domov!“

Sosed Klepec odide. — — —

„Hvalabogu, kos slovenske zemlje, ena slovenska družina je zopet rešena!“ si je oddahnil stari gospod nadučitelj.

Tistega dne v gostilni sploh niso kvartali. Po vseh sosednih občinah se je govorilo o tem pogovoru v gostilni „pri kroni“, lasti gospoda nadučitelja Šebeta.

Tisto noč je sladko zaspal ta dobri slovenski gospodar, gospod nadučitelj Šebe in z ženo pomirjeni osebenkar Nande Klepec.

* * *

Toda Klepec je tičal že bolj globoko, kot sta slutila gospod nadučitelj in gospod župnik. Cel mesec sicer Klepeca že ni bilo v gostilni čez 9. uro. Kvartal res ni več. Pokadil je vsak dan samo en „pakelec“. Toda vendar je prišel na obisk sodnijski sluga. — Rubežen. — In za njo še tri nove.

Gospod nadučitelj je prišel, vse preračunal, spoznal stanje posestva ter dejal:

„Nič se ne bojte. Prav lahko ste v dveh letih na varnem, in v petih letih brez dolga, toda — smete porabiti zase k večjemu dve kroni na teden. Za več sedaj ni. Prihodnje leto po pet kron na teden. Pa boste videli! Toda delajte povsod in vedno, nadzorujte, varčujte, ničesar ne mečite proč, kar najpazljivejše obdelujete polje. Ker tudi klasje potrebuje oskrbe, kot vino in pajcek.“

* * *

Kakšna razlika pri Klepčevih letos in lani! Gospodinja se je vrtela veselo kot vrtavka in prepevaje krmila perotnino in

Mnogo lažje ranjenih ljudi je v domači oskrbi. Vojaki so streljali iz temnega drevo reda v rasvetljeno ulico pred škofijo skozi obok med stolno cerkvijo in škofijo. Vsi ranjenci in oba mrtva so bili ustreljeni od zadaj, torej ko so bežali. Vojaki so streljali posamezno.

V ponedeljek

je imel občinski svet ljubljanski sejo, kjer se je sklenilo, da se umorjenca pokopljeta na mestne stroške. Zvonili so jima po vseh ljubljanskih cerkvah z vsemi zvonovi. Vse mesto je bilo v črnih zastavah.

Po ulicah so jo valile množice, ki so odstranjevale nemške napise.

Čez dan so hodili ljudje kropit ustreljeni žrtvi na pokopališče. Bilo jih je na tisoče. Mnogi so jima brisali z robci kri, ki so si jih shranili za spomin. Zlasti žalosten pogled je bil na dijaka Adamiča v njegovi borni obleki in zakrpanih čevljčkih. Popoldne so prišli Lundrov oče, mati in nevesta, kmalu za njimi Adamičev brat in mati. Ta položi sinu roko pod glavo rekoč: „Kamen je vendar pretrd zate“, nakar se onesvesti. Ko so jo peljali iz mrtvašnice, se postavijo prednjo tri nemške gospodične. Čeprav je vse ostalo ljudstvo od bolesti in ginjenja jokalo, so se začele Nemke nesrečni materi smejeti v obraz. Tako živalsko srce more menda imeti samo Nemeč; in surovosti nekterih Nemcev se pač ni čuditi, če so rojeni od žensk takega srca.

Zvečer in ponoči je vladal popolen mir, ker je župan Hribar prevzel vodstvo varnostnih uradov ter napravil mir s svojo uplivno besedo. Vojakov in orožnikov ni bilo videti. Če bi „Belgijcev“ ni bilo videti v nedeljo, bi tudi krvi ne bilo videti.

Pogreb nesrečnih žrtev v torek.

Pogreb nesrečnih umorjencev v torek je bil pogreb, kakoršnega menda še ni bilo na Slovenskem. Podale so si bratsko roke vse stranke, vsi sloji, da izrazijo vso neizmerno bol celega slovenskega naroda za to grozovitost v jubilejnim letu.

Ljubljana je bila v žalni obleki: vse mesto v črnih zastavah, vse trgovine zaprte, vsi ljudje s žalnimi znaki na obleki ali s črnimi ovratnicami. Ljudstva vse črno na ulicah. Zvonili so vsi zvonovi. Nad štiri-deset tisoč ljudi se je udeležilo pogreba.

Pogreb je trajal pet četrt ure. Prvi pogrebci so prišli že na novo pokopališče, ko so bili zadnji še na starem pri sv. Krištofu, oddaljenem 5 km. V sprevodu je bilo 25 društvenih zastav, Sokolov 600, od telovadnega odseka 100, socialistov 200 itd. Prošt Sajovic je s petimi duhovniki vodil pogreb. Krsti so nesli Sokoli do groba.

Na grobu so govorili župan Hribar, dr. Tavčar in Kristan.

Sveta groza je polnila nepreglednim množicam srce ob odprtem grobu nesrečnih žrtev, nepopisen je bil ta prizor na pokopališču. Noben navzočih ga ne pozabi nikdar.

Ni vojakov, ni nereda.

Odkar so odpoklicali vojake v vojašnico nazaj, skrbi za red „Združeni narodni odbor“, njegovi člani imajo na rokah slovenske znake, in hodijo po mestu ter vzdržujejo red.

Na dan pogreba se vkljub toliko tisoč in tisoč ljudstva ni pripetilo nikakega nereda ali nesreče.

„Eno človeško življenje je več vredno, kot vse pobite šipe“,

je dejal dr. Šušteršič na shodu na Viču dne 27. pr. m., in to popolnoma po pravici. Treba je pribiti dejstvo:

ves čas demonstracij se niso Slovenci nobenega Nemca niti dotaknili, in vendar je tekla kri. V Ptujju so bili naši do krvi pobiti, a nobenega orožnika, nobenega vojaka ni bilo, da bi jih bil branil. Tako krivično postopanje vpije do neba in se bo maščevalo, ne s kamenjem in nožem, temveč — na gospodarskem polju.

Posledice ljubljanskih dogodkov.

Krvavi ljubljanski dogodki so po celem slovenskem in slovanskem svetu izzvali naj-

večje ogorčenje. Goriški deželni zbor je na soglasni sklep slovenskih in laških poslancev po sporočilu teh dogodkov v znak sožalja prekinil sejo. Mesto Praga in Zagreb sta izrekli Ljubljani svoje sožalje. Več čeških državnih poslancev (Kotlár, Klofač, Buřival) je prišlo osebno s Češkega k nam, da se sami prepričajo o vsem.

Po celem Slovenskem sklepajo občine proteste proti nasilnostim. Prva je sklenila od belokranjskih občin tak protest občina Vinica. Čast ji! Ostale belokranjske občine, posnemajte jo vse.

Po celem Slovenskem ljudje odstranjajo nemške napise, tako da dobi naša domovina tudi na zunaj slovensko lice. Upamo, da tudi Belokranjci ne bomo zadnji pri tem delu.

Kdor ima nemški ali dvojezični napis na svoji trgovini, naj ga ima, toda s tem pove, da našega denarja noče. Po tem bomo spoznali svoje ljudi.

Gospodarski boj.

Najvažnejši je pa gospodarski boj, ki se je začel z ozirom na nemško predrznost.

Dobrega kruha so se Nemci preobjedli med nami pohlevnimi Slovenci, postali so objestni, in mislijo, kdove kakšna milost, če od nas denar hočejo sprejeti.

Obesimo jim kruhek malo višje. 100 milijonov na leto damo Slovenci zaslužiti tujcem. Dajmo to zaslužiti svojim ljudem, kjer teh ni, Čehom, in kjer teh ni, rajše Francozom in Angležem.

En milijon kron so vzeli slovenski vlagatelji že denarja iz nemške Kranjske hranilnice, ki z dobički od našega denarja drži umetno nemštvo na Kranjskem.

Slovenci, slovenski denar v slovenske zavode. Vsaka vas ima že skoraj svojo posojilnico in hranilnico, nimate torej izgovora, da ne veste kam z denarjem.

Trgovske potnike nemških trgovin po Slovenskem ven mečejo; tako so že zavrnilo potnike tvrde Kenda, Krisper itd.

oskrbovala blago skup s hčerko Ančko, dočim je odšel gospodar vesele volje napolniti svojo „amerikansko“ orat strnišče v drago.

„Bog daj dober dan! — Torej, kako ste opravili včeraj?“ je vprašal gospod nadučitelj Šebe, ki je šel šele z dopoldanskega dela s polja in srečal gospodarja že pri popoldanskem delu.

„No, prav dobro! Plačal sem obresti in še so mi hoteli posoditi, če bi bil maral. Sedaj je prevzela „Kmetiska hranilnica in posojilnica“ vse dolgove ter mi izplačala ostale upnike. Sedaj plačam po 5 1/2%. To sem zdaj denarja temu oderuhu! Hlev bi si bil postavil za tisto! Vrag ga vzemi! — No, pa samo da tako gre! Doma smo že veseli in — nekaj novega, gospod nadučitelj — zibali bomo — to bo gotovo fant! Čez dvanajst let! Zopet se imava rada z ženo in verjemite mi, že zopet se veselim na večer! Že dostikrat sem si očital, da sem izgubil toliko let v gostilni brez veselja, z jezo doma in razprt s celim svetom! Varčujeva in računava in moja stara pravi,

da bomo imeli hišo v desetih letih popolnoma čisto, če pojde tako naprej...!“

„E, kaj še, sosed! Nele čisto, čez 10 let boste imeli že Ančko omoženo na bajto, in za novega fanta pa tudi morate kaj kupiti! Denarja boste za to imeli dovolj! Verujte mi!“ mu je veselo odgovarjal gospod nadučitelj.

„Ne vem, ne vem! Dober tek, gospod nadučitelj, moram tole še danes obrniti. Bo to repa, moram dobro vzeti. Toda delam rad!“

„Tako, tako — le veselo na delo in bog vam pomore!“ je klical starček odhajaje.

* * *

Danes blagoslavlja marsikatera družina lepo vzgojo, ki so jo dobili od dobrega sivolasega gospoda nadučitelja Šebeta.

Če bi bilo takšnih učiteljev v vsakem okraju vsaj pet!

Potem bi pa ne bilo treba hoditi v Ameriko, ne prodajalo bi se posestev Nemcem, Židom, veleposestnikom in tovarnam. Baš narobe, slovenski kapital bi postal v naših

rokah nepremagljiva moč, ki bi iztisnila iz dežele vse te tuje pijavke, ki uničujejo napredek našega naroda!

Samo rodna gruda, samo pomnožitev in neprestano nakupovanje zemlje nam more pomagati do zmage nad tolikimi neprijatelji, kot jih ima naš narod! Prazne besede, gesla in govori, vse to je mlatenje prazne slame, popolnoma odveč. Povsod varčujmo! Kjer že ni mogoče kupiti zemlje in osnovati slovenske veleobrti s slovenskim prihranjenim in zbranim denarjem, tam se gotovo more nalagati denar po hranilnicah, in stvar naših denarnih zavodov je pa, da ta denar dobro nalagajo dalje. Moramo si tudi vzgojiti naraščaj, ki si naš nabrani denar izposodi ter v drugih, narodno ogroženih krajih, za obrt pripravnih, osnuje koristna podjetja. Vzgojujmo mladino v trgovskem in tehniškem duhu! Doslej je bil naš narod samo založnik za državno in zasebno uradništvo po neslovenskih zavodih. Tam se trudijo naši slovenski sinovi. Delajo kapital za tuje

Nemški značaj.

Ogenj in žveplo bljujejo nemški listi na Ljubljano zaradi par pobitih šip, kličejo vlado, naj strahovito kaznuje mesto, čeprav se niso Slovenci dotaknili niti enega Nemca. Nemci pobijajo šipe, trgajo slovenske napise in pretepajo naše ljudi v Celju, Mariboru, Celovcu in Ptuj, a to jim je pa prav. Ravnokar prihajajo vesti s Češkega iz Liberca, da je nemška druhal vdrla v češko stanovanje, vse razbila, pometala opravo na ulico, a to je vse prav. Nemci so zbesneli, da zdravega, treznega mišljenja že niso nič več zmožni. Toda nepravičnost je zelo nevarna lastnost. Maščevala se bo na njih. Kdor ima mirno vest, kdor ima zavest moči in izobrazbo, ne postopa tako. Kaj dosežejo s takim divjanjem? Slovani bomo začutili še bolj, da smo celota. Pri ljubljanskih dogodkih se to že kaže. Vsi časopisi po slovanskem svetu poročajo o njih, češki, poljski, ruski, hrvaški, srbski itd., vsi pozivljejo na gospodarsko organizacijo Slovanstva.

„Spominske karte“ za trgovske potnike nemških tvrčk

je dal tiskati naroden notranjski trgovec. Na teh kartah je v nemškem jeziku zapisano: „Kako se upate, potovati sami po slovenski zemlji, ko vpijete po nemških časopisih, da niste varni ne svojega imetja in ne življenja? Morali bi priti v spremstvu orožnikov ali pa vojakov. Ali se ne sramujete vnebovpijočih laži, da na nas mirne Slovence blatite in kličete vlado, orožnike in vojake na pomoč? Lačni ste — slovenskih novcev, žejni ste — slovenske krvi. **Idite! Ne kupim od vas ničesar** in povejte svojim gospodarjem, naj ne pošiljajo svojih potnikov k Slovincem, katere Nemci tako smrtno sovražite.“

Te karte naj založi naša „Družba.“

Opozarjamo čitatelje na poziv združenega narodnega odbora za nabiranje pri-

žepe. To se mora spremeniti. Naše šole vzgajajo uradnike, ne pa podjetnike.

Zato poslušajte svet: varčujmo, naučimo sebe in druge varčevati, ne prodajajmo svoje zemlje, ne nalagajmo denarja samo zaradi denarja, temveč zato, da bomo neodvisni! **Kupujmo slovensko zemljo**, da bo vsak neodvisen Slovenec mogel reči, da živi na **svoji zemlji svoj gospod**. Šele potem bo res svoboden.

Poglejmo ruskega velikana Tolstoja, češkega Svatopluka Čeha, slovenskega ljubljence pesnika Gregorčiča!

Zakaj so oni gledali, da je dobil vsakdo v roke kos rodne grude, ruske, češke, slovenske zemlje?

Samo zato, ker je dolžnost vsakega Slovana, da ima kos slovenske zemlje v rokah. Ker šele tedaj bomo Slovani **svoboden in neodvisen narod**, če bomo vsi gospodarji koščka slovenske zemlje!

Po »Hospod. Světu« prlr. N—n.

spevkov za spomenik padlim žrtvam in za pomoč ranjencem, ki bodo nekateri pohabljeni za celo življenje.

Ciril-Metodova družba je prejela tekom enega tedna samo po upravnistvu „Slov. Naroda“ čez 2000 kron. Naj se zbere z ozirom na ljubljanske dogodke za dve šoli v narodno najbolj ogroženih krajih z imenom Lundrova in Adamičeva šola. To bi bil najlepši spomenik umorjencema.

Prostor nam ne dopušča danes drugega, kot da smo navedli samo posamezna dejstva. Nauk in naše stališče prihodnjic. Za danes sklepamo in kličemo Slovincem:

Ni duše, ni vinarja Nemcu!

V znamenju samopomoči.

Na Angleškem je otok Irsko, ki je pod angleško vlado prišel na rob gospodarskega propada, tako da se je izselil večji del Ircev zlasti v Ameriko. Kar jih je ostalo doma, so se neprenehoma borili z različnimi angleškimi vladami ter neprenehoma pošiljali v angleški parlament svoje poslance, da bi si irski narod na državnozbornskih tleh priboril svoje življenjske pravice. Ker je bilo to neprenehoma brez uspeha, vse delo zastoj, se je pojavilo na Irskem gibanje, o katerem piše H. R. Stockman v mednarodni reviji „L. D. P.“ članek približno te vsebine: Najzanimivejše dejstvo političnega razvoja na Irskem je gibanje, ki se v vsakim dnu širi in je dobilo ime „Sinn Fein“. Pred 20 leti so irski narodnjaki stavili vse svoje nade v irsko stranko v državnem zboru, češ da se v par letih posreči tej stranki pridobiti za Irsko „Home-rule“, t. j. zakon o samostalnosti Irskega. Danes nič ne kaže, da bi bile te nade opravičene. 20 let vstrajnega dela ene najboljše organiziranih strank v angleški dolnji zbornici ne dovoljuje niti slutiti, da bi se bili Irski približali svojemu cilju. Da, nekateri celo trdijo, da so Irski od njega bolj daleč, kot so sploh kdaj bili. Vsled teh neuspehov je nastalo mnenje, ki se vsak dan bolj širi, da namreč delovanje v angleškem parlamentu ne more zagotoviti prebivalcem irske zemlje pravičnosti.

Zato iščejo drugod novega orožja, ki bi pomagalo prisiliti angleško vlado do pravičnosti. Smisel tega gibanja najlepše kaže njegovo ime „Sinn Fein“ namreč pomeni „Mi sami, in le sami“. Namen te stranke je prepričati irski narod, da se mora odreči upanju na kakoršnekoli potrebne korake od strani angleške drž. zbornice. Irski narod mora biti sam svoje sreče kovač. Kot prvi korak zahtevajo prištaši „Sinn Feina“, da naj izstopijo irski poslanci iz angleškega parlamenta in da naj bi se porabil denar, kar stane sedaj njih vzdrževanje v zbornici, za pomnožitev irskih dohodkov.

Dalje predlagajo, da naj bi si izvolili Irski upravni svet, ki se snide v njih glavnem mestu Dublinu, katera prevzame na miren način vlado. Ta upravni svet prevzame tudi opravo zemlje. Zakonov bi se ne mogel dajati. Toda mogla bi se napraviti stvar tako, da bi se o vsaki zadevi sprejemale resolucije, katere bi takoj izvrševale njegovi krajni

odbori po celi deželi, ki bi imele torej ravnotako veljavo, kot zakoni. Prispevke, ki bi jih pobirali krajni odbori bi se rabilo kar najbolj za povzdigo irske trgovine in veleobrta. Dalje bi se osnovala narodna konzulska služba, ki bi imela za namen iskati v tujini trge za blago in izdelke zemlje. Skratka, politika te stranke pomeni, kot se je izrazil eden njenih glavnih voditeljev, irske zadeve reševati tako, kot če bi angleške vlade sploh ne bilo.

Usoda slovenskega naroda je precej podobna usodi Ircev. Samo kdaj se pojavi pri nas kak Sinn Fein? Mi Slovenci se namreč sramujemo, da bi „mi sami, in le mi sami“ kdaj kaj začeli v svoj prospah. Tu vsak Slovenec prej hlapčevsko pogleda, „kaj bodo drugi rekli“.

Nemštvo na Kranjskem.

Večkrat se čuje od te ali one strani, da kranjsko nemštvo nima trdnih tal, da mora izginiti s površja prej ali slej; toda temu ni tako. Res, da nas je Slovencev na Kranjskem 95%, in z ozirom na to bi se moralo onih 5% Nemcev skriti v slovenski premoči. Faktično vladajo celo Kranjsko Nemci, oni so gospodarji; slovenska premoč pa molči in mirno tlačani, kakor pred sto in sto leti. Kaj je temu krivo?

Nezavednost in narodna mlačnost na slovenski, ter zavednost in organizirano delo, podpirano od vlade, na nemški strani. Ko bi Slovenci hoteli svoje narodne nasprotnike posnemati v delu, nikdar bi ne bilo prišlo nemštvo na Kranjskem do take moči. Toda, ako bomo tako kakor dosedaj gledali od strani, kako naši oholi nasprotniki napredujejo, ako bomo držali roke navzkriž, ako ne bomo zasledovali natančno vsakega koraka, ki ga napravijo Nemci, ako jih bomo še naprej vsled svoje nezavednosti in mlačnosti podpirali sami moralno in materijelno, potem ne-le, da ne bodo izgubili svoje moči, temveč napredovali bodo vedno bolj in bolj in dalje preko nas zidali most do — Adrije.

Ozrimo se malo po celi deželi! Najprvo pa pogledjmo na Gorenjsko! Tu so se prevzetni Nemci že tako vgnezdili, da izgledajo nekateri kraji na zunaj prav kot v „rajhu“. Ako se pripelješ na Jesenice, skoro ne veš, ali si na Kranjskem ali kje na Nemškem. Sama blažena nemščina povsod. Ko stopiš v kolodvorsko restavracijo, ti udari na ušesa pozdrav v vseh nemških dialektih in ako zahtevaš kaj v slovenskem jeziku, toliko da te razumejo. Tako daleč smo že prišli! Zlasti se pa Nemci zaletavajo z vso silo v blejsko okolico. „Dežela Kranjska nima lepšga kraja, kot je z okol'co ta podoba raja“, pravi naš prvi pesnik Prešeren, toda ako ne bomo pazili, se bodo enkrat naši nasprotniki ponašali s to „podobo raja“. Sploh je Gorenjska v veliki nevarnosti, le gospodarska osamosvoja jo reši in odločno narodno delo na polju izobrazbe.

V Ljubljani sami so Nemci močni bolj kot bi kdo mislil, uživajo pravice za katere se moramo Slovenci šele boriti, godi se jim

kot manjšini veliko bolje, kot slovenski večini.

Zdaj pa se podajmo doli na Dolenjsko in zlasti v nje nemški (kočevski) del.

Predvsem bodi povedano, da se v malih slovenskih krajih, zlasti v mestih na Dolenjskem še vedno vzdržuje nemštvo na umeten način. V nekem mestu, ki velja kot najbolj slovensko, obstoji še vedno „Kasinoverein“. Nemcev je tam tako malo, da ne pridejo v poštev, toda „kasino“ obstoji, ker so še vedno vpisani kot člani — čujte in strmite — nekateri slovenski uradniki. Kako se more kaj takega goditi še danes, ko vedno bolj občutimo kruto nemško pest, je pač neumljivo.

Prav blizu kočevske meje ležijo prijazne Toplice. Tudi tod se že vrivajo pohlepni Nemci, domačini Slovenci seveda tega ne vidijo, ter pridno nosijo denar v Averspergovo restavracijo, redijo gada na svojih prsih.

Zlasti velika nevarnost pa preti Beli Krajini. V Črnomlju samem so se že precej vgnezdili Kočevci in ako zdaj, ko steče belokranjska železnica, ne bomo čuli in pazili, se bodo povsod vrinili, kjer bo le mogoče. Kočevci so ljubljenci vlade in dobro organizirani. Skoro vsaka občina ima svojo podružnico „Schulvereina“ in „Südmarke“ in nemških gasilnih društev kar mrgoli; v občini Koprivnici n. pr. jih je pet. Ustanovil se je „Bauernbund“, ki ga baje podpira „kranjska kmetijska družba“. Slovenci posnemajte svoje nasprotnike! V organizaciji je moč!

Poglejmo, kako je s šolami! Odkar je prišel na krmilo zloglasni Peerz, se je vse izpremenilo. Pregnal je slovenske učitelje, kjer je le mogel in jih nadomestil z nemškimi nacijonalci. Ne le v nemških, tudi v slovenskih šolah je slovenska deca izročena v milost in nemilost nemškemu nacijonalcem. Kaj, ko bi naš slovenski deželni šolski svet malo posvetil v te razmere! Da poleg tega dela tudi „Schulverein“ na vse pretege, je vsakemu znano...!

Torej med Kočevci vsestransko razvita društvenost, nemške šole, zavednost, na slovenski strani pa — zaspanost. Le v Kočevju samem se je začelo daniti. Kaj pomeni ta zaspanost za kočevske slovenske manjšine in slovenske obmejne kraje, ni treba posebej poudarjati.

Slovenci, zdramite se, dokler še čas! Pet slovenskih občin imamo v kočevskem okraju, v njih pa nobenega društva. Ali bi ne kazalo začeti z gasilnimi društvi? Pripočamo te občine vrli slovenski gasilni zvezi!

Vstani vinorodna Dolenjska, pokaži se vredno svojih sinov — velikanov! Ne podcenjuj nemške nevarnosti zlasti zdaj, ko se začne zidati belokranjska železnica! Podjetniki — domačini, podjetniki — Slovenci, poprimite se zasluzka, ki se vam nudi; koristili boste sebi in pomagali svojemu narodu do gospodarske osamosvoje! E. K.

Iz Bele Krajine.

Iz Semiča. 13. kimovca je predaval gosp. c. kr. vinarški nadzornik Skalicky o umnem kletarstvu. Predavanje je bilo jako

dobro obiskano. Nad 100 mož, samih dobrih kmetov se je tega predavanja udeležilo, ki so predavanju pridno sledili, ter tudi razvideli, da se bodo morali podati na novo pot, ker po stari ne gre dalje. — Od 2. t. m. naprej smo imeli trgatev, ki je za letošnjo neugodno letino prav nepričakovano ugodno uspela. Vina je toliko, da je po vsi gori posode zmanjkalo. Opozarjamo trgovce in gostilničarje, da se sedaj dobi pri nas vino za to ceno, ki jo je imelo še za starih časov, ko je še prejšnja trta rodila božjo kaplico. Tudi mnogo vinogradnikov se je držalo nasveta gosp. c. kr. vin. nadzornika, da so takoj po trgatvi grozdje sprešali, iz česar je razvidno, da je Semičarjem na tem, da ustrezajo trgovcem preko Gorjancev. Torej pridite po vino. Pojasnila glede vin daje Zv. Zupan iz Semiča št. 140. — Najtoplejša zahvala pa gosp. c. kr. vinskemu nadzorniku Skalicky-ju za trud. Objednem Vas pa prosimo, pridite se prepričati sedaj, da Vaš poduk ni bil zastonj.

Podpora zaradi suše. Beli Krajini se je na seji pri vladi o razdelitvi podpore zaradi suše dovolilo vse zaprosene množine. Dobe torej po 5 K 100 kil na postajo postavljeno seno sledeče belokranjske občine v tehle množinah: Stari trg 911 q (q je 100 kil) — Radence 233 q — Dol 72½ q — Čeplje 130 q — Dol. Podgora 65 q — Dobliče 289 q — Vrh 10 q — Tančja gora 54 q — Talčji vrh 464 q Črnomelj 1169 q — Tribuče 229 q — Vinica 991 q — Griblje 168 q — Planina 100 q — Dragatuš 836 q — Petrova vas 148 q — Butoraj 183 q — Vini vrh 10 q — Loka 464 q — Metlika 587 q — Črešnjevce 125 q — Podzemelj 521 q — Gradac 675 q — Radovica 307 q — Božjakovo 600 q — Drašice 192 q — Semič 265 q — Lokvica 595 q — Suhor 1068 q — Adlešiče okrog 200 q.

Kristusova zapoved. „Ljubite jih, ki vas sovražijo in molite zanje, ki vas preganjajo“ — za „Domoljuba“ ne velja. V zadnji septembrovi številki priobčuje dopis iz Črnomlja, poln samih osebnosti. Gospodje, kaj res mislite, da bo v takih razmerah sovraštva in krega kdaj konec? S kakšno vestjo morete s prižnic oznanjati lepe Kristove nauke o ljubezni do bližnjega, a obenem pa po časopisih delati ravno narobe? Gospodje duhovni, dajte nam s svojim življenjem vzgled, kako se živi po Jezusovih naukih; sovražnosti in prepirljivosti nas pa nikar ne učite, k temu smo sami žal še preveč naklonjeni. A če že nasprotnikom sovražno očitajte razne napake, očitajte vsaj take, ki jih pri vas ni. Iz g. Šetine se norčujete in iz njegovih „zaslug“. Bogme, toliko jih seve nima, kot gosp. Šuklje, da bi bil povišan za barona; tudi g. Kudra dolgovci še ne znašajo 1,300.000, kot jih ima neki škof, kateri vsem ljudem zna vse svetovati, samo sebe ni računstva navadil. — Torej gospodje, oznanujte mir in ljubezen, živite mir in ljubezen. Prepričati in kregati se bomo še potem težko odvadili, nikoli se pa ne odvadimo, če ne dobimo od živih vzgledov drugega kot zabavljalnice, sovraštvo, zabavljanje in jezo. Torej: malo manj politike, pa nekaj več Kristusa, če sami smatrate njegove nauke za resne.

„Dolenjska Podružnica Prosvete“ v Novem Mestu. Veselica tega mladega društva je izpadla izvanredno ugodno. 467 K je čistega dobička. „Radogoj“, društvo za podpiranje slov. visokošolcev, je dobil od tega K 350.43, podružnici sami pa ostane K 116.81. — Le tako uspešno naprej!

Nesreča. Posestnika Mat. Jakša in Mat. Vipavec, oba iz Krasinca, sta se dne 25. pr. m. zvečer ob 8. uri ponesrečila na cesti pri Metliki, ko sta vozila prešiče. Ko so se konji splašili, je padel Vipavec z voza in se težko poškodoval. Sedaj so se vajete vlekli po tleh, a na ovinku se je voz prevrnil, konj se je odtrgal in zdirjal naprej. Ko se je prevrnil voz, se je Jakša tako poškodoval, da je drugi dan, v soboto ob pol 12ih umrl. Čeprav je letošnja jesen nekako polna nesreč, menim vseeno, da bi se dalo marsikako preprečiti, če bi se ravnalo včasih bolj previdno. Kajti ni vselej tisti najbolj korajžen, ki je najbolj nepremišljen, in tisti najbolj vesel, ki najbolj razgraja.

Konj je zgorel g. Ig. Müllerju iz Črnomlja v Črmošnjicah. Tu so vozniki počivali in krmili. Vnel se je hlev, in en konj je zgorel popolnoma, drugemu je ožgalo grivo. Požar je baje zakrivila hlevska svetilka, ki jo je konj prevrnil; vžgalo se je, ker svetilka ni imela stekla. Torej že zopet slučaj zelo umestnega varčevanja, kot na kmetih večkrat; kaj to če pogori konj, da le stekla ni bilo treba kupiti!

Iz Podzemelja. V nedeljo dne 27. pr. m. se se vršile v Črnomlju na glavarstvu volitve župana in 6. obč. svetovalcev izmed izvoljenih odbornikov. Za župana je bil izvoljen enoglasno zopet g. Miko Klepec, posestnik na Krasincu in član načelstva gradaške „Kmetске“. — Za svetovalce so bili izvoljeni: Jure Rožman, Boršt — Miko Kambič, Krasinec — Rih. Megušar nadučitelj, Podzemelj — Jure Grabrijan, Cerkišče — Miko Gregorič, Podzemelj — in Mate Brodarič, Krasinec. Tudi svetovalci so bili izvoljeni vsi enoglasno. Kot so izpadle te volitve enoglasno, tako naj bo delovanje novega odbora soglasno v vseh koristnih stvareh z geslom: Iščimo samo to, kar nas združuje in delujmo eden za vse in vsi za vsakega.

Pota iz stiske vsled suše.

Letošnja suša spravila je vse kmetovalce, ki niso kaj takega pri našem sicer bolj vlažnem podnebnju navajeni, v velike skrbi. Radi drugih okoliščin letošnje leto sicer še precej ugaja. Vinogradi kažejo tako lepo, da že davno ne, tudi sadja je povprečno precej, polje se je povprečno tudi precej obneslo. Največja skrb je, kako prerediti živino, podlago kmetijskega gospodarstva. Radi pomanjkanja krme pretijo kmetovalcem ogromne zgube, ker smatrajo za potrebno, da se iznebijo živine, če jo tudi skoraj zastonj odajo. Obupnost se je živinorejcev polastila vobče. Človek, čegar poklic zahteva od njega neprestano borbo z neprilikami podnebnja, mora biti žilav. Obupavanje ne pomaga nič,

treba duševne in telesne moči napeti, da se popravi, kolikor je moč popraviti. Sredstva zato so v prvi vrsti samopomoč in državna pomoč. Samopomoč je prvi in najvažnejši pogoj. Le tako narodno gospodarstvo, ki obstoji iz članov, ki imajo energijo in zmožnost si sami pomagati, je dobro utemeljeno. Nikakor se ne sme pričakovati, da naj bi država vso živino preredita, ona more le nekoliko pomagati.

Kako bi si naj pa sami pomagali?

Mnogo je popravilo že zadnje deževje ter se je in se bode marsikaj na bolje obrnilo, kakor se je mislilo. Otave bode tudi nekaj prirastlo. Prirastlo bi je pa še mnogo, mnogo več, da ne bi puščali kmetovalci svojo gnojnico po cestnih jarkih itd. potekati, temveč da bi jo v jamah zbirali in pred ali med zadnjim deževjem po travnikih razvozili. Nakosili bi mnogo otave, ki bi jim pomagala iz zadrege.

Kdor nima gnojnice, pomaga si sedaj tudi še lahko s čili-solitrom; trosi se ga kakih 50 kg na 1 oral. Dasiravno je to gnojilo zelo drago, pa kaj, če me stane za oral kakih 15—17 kron, pa pridela vsled tega mnogo stotov krme več. Pri cenah, katere so letos za krmo pričakovati, bode že en stot poplačal stroške. Čilisoliter je sol, ki silno na rast vpliva, ki silno žene, kakor mnogo naših kmetovalcev že ve.

Ponekod si ljudje pripravljajo zimsko krmo od listja dreves, da drevje klestijo, delajo vejnik in istega posuše. Pravočasno, že sedaj, napravljen vejnik ima dovolj redilnih snovi in služi kot jako dobro namestilo krme. Julija ali avgusta spravljeno in sušeno listje ima toliko redilnih snovi kakor prav dobro seno. Najbolje je vejnik za krmo pripravljati po večerih po toplih, jasnih dneh. Tedaj je v listju največ redilnih snovi, največ škroba. V toplih nočeh, proti jutru, se mnogo tega škroba zopet zgubi. Pozno nasekan vejnik je preveč lesen, ima preveč čreslovine in pa malo redilnih snovi.

Najbolji je vejnik jelše, leske, jesena, kostanja, lipe, topoli, posebno murve itd. Treba ga je dobro posušiti in paziti, da ga

dež preveč ne izpere. Suši se lahko v kozolcih ali se pa pod košatim drevjem ob deblu ali pod podstrešjem po koncu postavi ter včasih prestavlja. Z vejnikom si kmetovalci lahko letos veliko pomagajo, kar jim je zelo svetovati. (Dalje prih.)

Razne vesti.

Urarska zveza na Češkem namerava otvoriti na Češkem tovarno za ure. Žepnih ur se dovaža k nam v Avstrijo vsako leto za 20 milijonov kron iz Švice.

Staroindijska modrost. Ljudje, v katerih prevladuje načelo modrosti in dobrote, se hranijo s čistimi sladkimi in ne-dražljivimi jedmi, ki telesu koristijo, mu dajejo moč in zdravje. — Ljudje, v katerih prevladujejo strasti, živajo ostre, kisle, dražeče jedi, ki povzročujejo bolezni. — Slednjič ljudje, ki so na najnižji stopnji razvitka v stanju otopelosti in neumnosti, radi uživajo nečiste, neokusne in gnjusne jedi. — Tako pravi Bhagavadgita ali pesem o božanstvu, ki spada med najplemenitejše plodove

staroindijske književnosti, in je bila zložena v II. ali III. stoletju po Krist. rojstvu. —

Ktera hrana je najtečnejša.

S tem vprašanjem so se bavili zlasti učenjaki Bunge, Rubner, Ostwald; švicarski zdravnik dr. Bircher-Renner je pa sestavil na podlagi njih preiskovanj nauk o tečni (energetični) hranitvi. Hrano deli z ozirom na tečnost, t. j. množino sile, ki jo da našemu telesu, na tri vrste: tečnosti prve vrste so: nekuhane jedi, t. j. sadje, orehi, mandeljni, kostanj, salata, korenjasta zelenjava, surova žita (ovseni ali pšenični, v vodi zmehčani zdrob), sveže mleko in surova jajca. V drugo vrsto spadajo (dajo telesu že manj sile): kruh in drugo pecivo (kolikor mogoče brez kvasu), kuhana rastlinska hrana, kuhano mleko, jajca, sveži sir, maslo in v tretjo vrsto spada (je najmanj tečno): stari sir, meso surovo, kuhano, pečeno, sušeno, divjačina, ribe, perotnina, kuhane gobe. Meso stavijo torej ti učenjaki kar se tiče vrednosti na zadnje mesto. — „Nova Kultura.“

Slava spominu naših narodnih mučenikov

Ivana Adamiča in Rudolfa Lundra!

Nedolžna kri Vajina kliče c. kr. avstrijsko vlado po slovenskih pravicah!

MALI OGLASI

za trislošno petit-vrsto 15 v,
za plačujoče naročnike lista
10 vin.

Oglas.

Za vsebino oglasov uredništvo ne prevzema nikake odgovornosti.

MALI OGLASI

za trislošno petit-vrsto 15 v,
za plačujoče naročnike lista
10 vin.

Dr. ED. VOLČIČ v Novem mestu (Kranjsko),

Je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

- Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskimi in hrvaškimi stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
- Odvetniška tarifa**; določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906. Broširano K 1-80
- Zakoni o javnih knjigah**, zemljiških itd. (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga K 5-60 popolno v platno vezana K 8.—

- Ponatisi iz knjige pod točko 3.:
- Vzglede predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovna in vpisna Broš. 1 K
 - Kolkovna in vpisna** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obsek za na steno 60 h.
- Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:**
- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano K —40
- Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici K 80.—

- Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga K —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zlozbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano K 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano K —80
- Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštneju povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin., poštne v gotovini ali poštne znamkah.

RUDOLF MIKULIČ

mizar na Vinici

izdeluje mizarstva dela po najnižji ceni in prodaja vse

vrste suhe robe kakor zibke, škafe, rešeta itd.

Slovinci, podpirajte domače obrtnike.

Peč se vam nikdar ne podere

če jo kupite v moji zalogi.

FRAN PILETIČ, Gradac.

Izdelovanje in zaloga

peči vseh veli-

kosti in slogov

kmečke in visoke, secesijon itd.

Nagrobne spomenike,
stopnjice, mejaše itd.

izdeluje

JOSIP LOZAR

kamnosek

GRADAC, Bela Krajina.

Išče tudi
enega pomočnika in enega vajenca.

Podpisani se priporočam slavnemu občinstvu za **vsa v mojo stroko spadajoča dela**, katera se izvršujejo dobro in trpežno po primerno nizki ceni.

mizar **JOSIP JUDNIČ** mizar

• • Stranska vas — Semič. • •

Prima bravnšvajgske klobase

kila r K 40 v.

in vse najfinejše dunajske vrste klobas in salam

pošilja po poštnem povzetju **Jože Mauersperger** Dunaj XVIII/1
Währingerstr. 77.

Zanesljivo najboljše **slamoreznice, reporeznice**, kakor vse druge poljedelske stroje, pluge in brane, **gnojnične sesalke** v najboljši kakovosti, nepremočljive **vozne plahte**, in take **za komate, zajamčena umetna gnojila** itd.

dobite pri

narodni tvrdki „Mercur“ P. Majdič,

trgovina z železnino v Celju, Štajersko.

==== **ceniki, pojasnila in navodila z obratno pošto zastonj.** ====

**Kmetske
hranilnice in posojilnice
v Beli Krajini.**

Hranilne vloge sprejemajo od vsakogar. Posojila dajejo le svojim članom.

Slovenski denar v slovenske zavode!

Kdor želi svoj denar iz nemškega zavoda (kočevske mestne hranilnice ali ljubljanske kranjske) dvigniti in vložiti v domač zavod, zadostuje, če izroči ali pošlje po pošti priporočeno (rekomandirano) slovenskemu zavodu dotično hranilno knjižico. Ta mu takoj da drugo hranilno knjižico, glasečo se na ravno toliko, kot je v prvi knjižici vpisano. Denar pa pri tujem zavodu vzdigne slovenska hranilnica sama.

Ne nadlegujmo Nemcev z našim denarjem. Pravijo nam, da smo »Vindiše Hunde«. Ne žalimo teh gospodov s svojim denarjem, da jim ne bo treba imeti opravka s »slovenskimi psi«.

Slovenec k Slovincu!

Dobliče Člani morejo biti le prebivalci občin **Dobliče, Talčji vrh** in **Tančja gora**.

Obrestna mera vlog in posojil ter uradne ure se razglase po otvoritvi.

Gradac Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občin **Gradac, Griblje, Podzemelj** in **Vinji Vrh**.

Uradne ure vsako 1. in 3. nedeljo od 2.—4. ure popoldne.

Preloka Člani morejo biti le prebivalci župnije **Preloke** ter občin **Adlešiče** in **Tribučje**.

Obrestna mera vlog in posojil ter uradne ure se razglase po otvoritvi.

Stari Trg Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občin **Čeplje, Dol, Dolenja Podgora, Radence** in **Stari Trg**.

Uradne ure vsako 1. in 3. soboto od 9.—12. ure dopoldne.

Vinica Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po 6% , na vknjižbo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občine **Vinice** in vasi **Gor.** in **Dol. Bojanci**.

Uradne ure vsako nedeljo od 9.—10. dop. in četrtek od 1.—2. pop.

Vrh Hranilne vloge obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$. Posojila na poroštvo po $5\frac{1}{2}\%$.

Člani morejo biti le prebivalci občine **Vrh**.

Uradne ure vsako nedeljo od 9.—12. ure dopoldne.